PSICHOLOGIJOS PATARĖJAS

Paremtas pedagogų psichologų moksliškų tyrinėjimų duomenimis
Redaguoja Med. Daktaras Jonas Adomavičius,
Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugjos, Inc. — Alvudo atstovas

APSIVILKIME ŠIŲ DIENŲ KULTŪRAI ATSAKANČIAIS DRABUŽIAIS

Užtrauksim naują giesmę, broliai,
Kurią jaunimas tesupras.
Ne taip dainuosim, kaip lig šiolei,
Kitas dūmosime dūmas.

Maironis

Naujos teisingos mediciniškos idėjos prigyja žmonėse ne iš karto, o per vienos gentkartės pusę amžiaus. Taip nutinka ir su naujais atsiekimais psichologijoj bei pedagogikoj. Nauji teisingi mokslo atsiekimai visuose, ypač senyvo amžiaus, lietuviuose, palyginti, pamažu įsišaknija. Pvz., tokiose žmogaus vystymosi bei vaiko ugdymo srityse dar ir šiandien dažnai mes pereito šimtmečio klystkeliais klaidžiojame, pro daugiau nei pusšimtis metų daugelio moksininkų atsiektus vaiko — tėvų santykių tyrinėjimų davinius negirdoms praeidami, ir dėl to sau ir savo vaikams neįkainuojamą žalą darome.

Pirmiausia visi atsakingas vietas užėmę lietuviai turėtų tapti imlūs šių dienų psichologiškoms ir pedagogiškoms tiesoms. Tai liečia tėvus, mokytojus, dvasiškius, gydytojus, jaunimo vadus, redaktorius, vaikų darželių vedėjus ir visus kitus, kurie vienaip ar kitaip įtakoja mūsų atžalyną.

Šio Psichologijos Patarėjo uždavinys yra pristatyti mūsiškiams šių dienų psichologijos ir pedagogikos moksluose vyraujančias vaiko ugdymo srityje idėjas. Nė priminti nereikia, kad visų mūsų pareiga yra minėtų mokslų mus liečiančias idėjas pasisavinti ir jas savam gyvenime vykdyti. Šis Psichologijos Patarėjas tik pateiks šių dienų vyraujančių psichologų-pedagogų moksliškų tyrimų davinius vaiko ugdymo srityje. O ar juos mes pajėgsime savame gyvenime panaudoti, tai pareis nuo mūsų pajėgumo: nuo mūsų pilnutinio sustiprėjimo, nuo kūno, proto ir jausmų, ypač pastarųjų, darnos. Tat visi lietuviai, pameskime rūbą nevykusį ir seną, kurį užvilko mums dar lopšyje tebebuvusi psichologija bei pedagogika. Kurkime savo ir savo vaikų ateitį vien šių dienų šviesumo pasichologišką bei pedagogišką rūbą dėvėdami!

Dr. Jonas Adomavičius

Bausti reikia, bet kaip...?!

— Supažindinkime vaiką su bausme, kaip tikro gyvenimo dalimi, kaip vaikui leistino elgesio piktnaudojimo teisinga pasėka, o ne kaip mūsų pykčio išraiška.

Dr. George Sheviakov,
San Francisco State College,
psichologijos dėstytojas

Vaikų drausminimas, reikalui esant, baudimu sukėlė daug vienas kitam prieštaraujančių pasisakymų mūsų spaudoj. Vaikų baudimas yra kontraversinis dalykas ir kitų tautų literatūroj. Taip yra dalinai todėl, kad vienas kalba, jog sniegas šaltas, o kitas, kad sniegas baltas. Abu tiesą kalba, bet galvodami vis apie kitas sniego savybes. Taip ir vaiko drausminimo reikale: vieni jo drausminimą laiko jo baudimu, o baudimą kai kurie supranta vaiko mušimu.

Kuris vaikas laikytinas drausmingu?

Psichologas dr. Sheviakov tvirtina, kad drausmingas vaikas yra tas, kuris pajėgia palaipsniui, vis didėjančiu pajėgumu apvaldyti savo paskatas (impulsus), atsižvelgiant į vaiko amžių ir jo subrendimą, galima rasti daug būdų ir priemonių, kuriomis galima padėti vaikui išsiugdyti savitvardą (susivaldymą). Tas psichologas taip pat tvirtina, kad **bausmė yra reikalinga** kaip pajėgi, sulaikanti ir atgrasanti realaus gyvenimo dalis; tik ji turi išreikšti gyvenimo dėsningumą, o ne tėvų nusiteikimus baudžiamajam.

Bausmė turi atitikti nusikaltimą

Bausmė turi taip atitikti nusikaltimą, kad vaikas suprastų ją kaip neišvengiamą pasėką savo veiksmų, o ne kaip tėvų priešiškumą jam. Minėto psichologo manymu, vaiko plakimas galėtų tik tuo atveju būti pateisinamas, kada vaikas nesiliaudamas uždraustinai elgiasi, žiūrėdamas, kiek tėvai leis jam taip toliau elgtis. Tokiu atveju reikia pirmiausia vaiką įspėti. Jam nesiliaujant ,reikia jis lengvai, nesukeliant tikro skausmo, simboliškai nuplakti; plakimui nevartotini daiktai, kaip pvz., lazda, diržas. Ir niekas kitas, išskyrus tėvus, neturėtų vaiko plakti, tvirtina minėtas psichologas.

Išmokykime vaiką pernešti gyvenimo sunkumus

Dr. Sheviakov tvirtina, kad du dalykai: realybės pajutimas ir stiprus asmeninės vertybės jausmas tampriai rišasi su **savitvardos** išsivystymu. Šiais moderniais laikais, tvirtina tas daktaras, žmonės yra linkę perdėtai apsaugoti vaikus nuo gyvenimiškos realybės. Tas psichologas yra įsitikinęs ,kad tėvai turi visada pasakyti trejopą tiesą: 1. Vaikams suprantamais išsireiškimais visada pasakyt teisybę; 2. Turi padėt jiems suprasti, kad bausmė yra reikalinga ir kad ji esanti realaus gyvenimo dalimi; 3. Turi padėti vaikams suprasti, kad gyvenime yra autoritetai (ne neriboti savavaldžiai), kurie rūpinas žmonių gerove ir žmonių tvarkingu gyvenimu ir kad jam pirmieji tokie autoritetai yra jo tėvas ir motina.

Tai atlikti tėvai turi tvarkingai, jei jie nori padėti savo vaikams suprasti gyvenimą tiesiai, neiškreiptai ,jame elgtis realistiškai ir įgauti vidinės jėgos gyvenimo reikalavimus pakelti. Mat, teisingai tvirtina Bruks, jei žmogus neįgaus vidinės savitvardos, jis turės priimti išorinę savitvardą, tik jau įstatymų pavidale. Todėl, padėkime vaikui vidiniai stiprėti, tada nereikės iš išorės kitiems jį stiprint.

Žmoniškas tėvas skiepija žmoniškumą

Kasdieninis gyvenimas rodo, kad mes dažnai pamirštame, jog vaiko sąžinė yra ne gatavai jam duotas dalykas, bet ji yra išugdoma besekant suaugusiųjų pavyzdingą gyvenimą. Todėl visi, ypač dvasiškiai, dažnai mėgstantieji kreiptis į "žmonių sąžinę", turi nepamiršti, jog norint žmonišką sąžinę turėti, reikia savu žmonišku pavyzdžiu ją vaike išugdyti. Mat, ji tokia savaime žmoguje neatsiranda. Vaike žmoniška sąžinė išsiugdo tėvams su vaikais žmoniškai santykiaujant. Vaikas, matydamas savo tėvą kaip mylintį asmenį, kaip skausmus raminantį bei dvasiai ir kūnui ramumą teikiantį žmogų, nori pats panašiu buti. Mūsų norai yra mūsų darbų skatintojai. Dr. Sheviakov tvirtina, kad šiandien jau netikima į seną "įpročio lavinimo" sistemą vaikus ugdant. Pagal pastarąją, būdavo atlyginama už gerą elgesį, o už neleistinus elgesius buvo negailestingai mušama. Iš čia ir kilo priešingumas mušimui vaikus auklėjant. Tokia auklėjimo sistema, negalima išsiauginti šiandieniniam pasauliui reikalingų žmonių. Tokia sistema, psichologo Sheviakov tvirtinimu, veikia gerai tik šunis dresiruoti. Žmonėms ji nieku geru nepadeda, nes nesidomi žmogaus **jausmais - nusiteikimais**, kurie yra, kaip dabar visi žinom, pagrindinis dalykas žmogaus elgesiui.

Žinių nepakanka — reikia pajėgumo

Dabar daugelis mėgsta priminti įvairiomis progomis tėvams jų pareigas. Girdi, tėvai yra atsakingi už vaikų išaukl ėjimą; šeima yra lietuvybės ir žmoniškumo pagrindas. Tokie ir panašūs pamokslavimai nieko gero mums neatneš, jei mes pagrindinio dalyko neatsieksime, jei mes **žmogaus pilnutiniai nesugydysime**, jei jį kūnu, protu ir jausmais, ypač pastaraisiais, nesutvirtinsime ir tik tada jį vaiko auklėjimo darbu apkrausime. O tam dirba šių dienų medicinos atstovai. Jiems talkon ateina psichologai ir pedagogai. Tad visi junkimės į tikrą žmogaus darbą, į sau ir savo artimui pilnutinį sveikėjimą artinančią veiklą. Savo ir savų vaikų gerui naudokimės tąja veikla. Kuo greičiau pasisavinsime šių dienų medicinos, pedagogikos ir psichologijos mokslų pagrindus, tuo lengviau bus mums pilnutiniai stiprėti. O tada bus jau ne taip sunku ir žmonišką pavyzdį savo prieaugliui parodyti — gi, pastarasis tik to iš mūsų ir telaukia.

UNITED PRESS NAUJIENŲ Photo
Pustrečių metu amžiaus George Quendo New Yorke įkišo kur nereikia ranką ir dabar kiti turi jam tą ranką ištraukti.

PASISKAITYTINA:

1. Othilda Krug, M. D.: A Guide to Better Discipline; Science Research Associates.

2. Prof. Arthur Fleming: Vaiko ugdymo pagrindai — mokslinės parodos santrauka, Alvudo leidinys, gaunamas Alvudo būstinėj, 2319 W. Garfield Blvd., Chicago 36, Illinois.

Jeigu nori sužinoti naujausias ir tikriausias žinias, kas dedasi pasaulyje ir okupuotoje Lietuvoje — skaityk dienraštį "Naujienas".

NAUJIENOS — PART 2 — Chicago, Ill. — Šeštadienis, Spalio-October 5 d., 1963 m.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 685 — CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS — XIX METAI

KĄ DR. J. GRINIUS MATĖ AMERIKOJE

Pernai JAV ir Kanadoje viešėjo iš Vokietijos atvykęs dr. Jonas Grinius. Jis čia išbuvo apie 4½ mėnesio, važinėdamas po didesnes lietuvių kolonijas su paskaitomis ir pasakydamas pagrindinę kalbą Kultūros Kongrese Čikagoje. Į Europą grįžęs parašė savo kelionės įspūdžius ir leido atspausdinti per kelius numerius "Europos Lietuvyje". Dabar, š. m. rugpiūčio mėnesį visus įspūdžius atspausdino Juozas Bačiūnas, juos surinkęs į didelio formato 32 puslapių brošiūrą, pavadintą "Mano viešnagė Amerikoje". Anksčiau, perspausdinami trumpomis ištraukomis, tie įspūdžiai jau buvo komentuoti mūsų spaudoje. Manau, kad dabar ne kartą apie juos vėls bus kalbėta šen ir ten, nes įspūdžiai parašyti taip, kaip joks svečias iki šiol nerašė. Prabėgomis paliesiu keletą vietų, kurios man labiausiai į akis krito. Paeiliui, pagal puslapius.

Kanadoje dr. J. G. (toliau dažnai titulo nebedėsiu, tik inicialus), žavisi Montrealiu, nepatenkintas Torontu ir stebisi, kodėl lietuviai iš pirmojo bėga į pastarąjį. Paaiškinu: kad Torontas yra pramonės miestas ir ten uždirbama duona.

Aprašinėdamas JAV miestų ir mažų miestelių išvaizdą ir juos tarpusavy lygindamas, J. G. rašo: "...krautuvių langai vienur ir kitur netvarkingai prikimšti prekių..." Netvarkingai? Netiesa: tiek didmiesčiuose, tiek ir JAV miesteliuose, vitrinos yra neblogiau išpuoštos kaip Vakarų Europoje ir prekės labai skoningai, sumaniai, patraukliai išdėstytos. Tas išdėstymas kaip tik ir patraukia pirkėją. Kam gi tokia neteisinga pastaba?

JAV visokius bosus lygina su kompartijos nariais (sic!) Sovietijoje. Girdi, jei visokių bosų įsakymų, kad ir kvailiausių, nevykdysi, gali netekti darbo. Prie tokių nesąmonių, atrodo, knygelės leidėjas, nebeiškentęs skliausteliuose šūktelėjo: "Ar Europoj 'bosai' kitokie?" Deja, kiek man žinoma, kitokie, bet blogąja prasme. Ten tai bent bosai, kad turi linkčioti ir kas keli žodžiai pridėti: "taip, pone direktoriau!", "klausau, pone viršininke!", "visai teisingai, panele vedėja!" ir t. t. Čia demokratišką savo bosą, kuriam priklausome apie 150 braižytojų ir inžinierių, vadinu "Bill" ir jis pyktų, jei, kitaip vadinčiau. O kai dėl įsakymų, tai, tiesa, vargas būtų, jei nevykdytume! Bet tie įsakymai niekada nėra kvaili, nes Bilis tariasi dar su keliais Džianais, Džiovais ir Džiordžais, kurie turi irgi mokslo laipsnius ir Biliui daug pataria, kad jo įsakymai mums išeitų protingi. Šitokia sistema yra visoje didžiojoje pramonėje, prekyboje ir, manau, daugumoje valdžios įstaigų. Jeigu gi kuris bosas ir pamiršta, tai nuo jo tarnautoją apsaugo profesinės sąjungos - unijos. J. G. bosų aprašymas skamba kaip iš Upton Sinclair'io garsiųjų romanų gadynės...

J. G. daug karčios teisybės pasako mūsų šykštuolių adresu. Ta tema galėjo ir dar kelius puslapius rašyti — nebūtų buvę perdaug. Tik vienas didelis "ops!", arba amerikietškas "ouch!": adresatas nepasiekiamas! Beveik visi šykštuoliai tapo ir visiškais dvasios elgetom ir jokių lietuviškų parengimų nelanko, lietuviško rašto neskaito. Neskaitys ir dr. J. G. įspūdžių.

Be reikalo J. G. taip rūsčiai teisia vaišių sujungimą su literatų ar dainininkų programa. Čia tokie papročiai. Jeigu gi rengėjai neduoda svaigalų iki programos pabaigos — viskas praeina labai sklandžiai. Arba rankos kišenėse. Taigi, net ir profesoriai šitaip paskaitas skaito. Kodėl gi rankos, sunertos užpakalyje geriau negu kišenėse, paklaustų kiekvienas tipingas amerikietis. Tikrai, kodėl gi?

Visas skyrius apie moteris turi daug teisybės, bet ji pertempta, sarkazmu persunkta. Be to, duoti rėkiantys pavyzdžiai neatitinka daugumai lietuvaičių, o tik retoms išimtims. Jei taip, dar pagražinsiu: man žinoma, kad yra lietuvaičių į profesionales prostitutes išėjusių. Argi tai charakteringa daugumai?

Gal nebe dešimtimis, o per šimtą kartų J. G. pavartojo žodį "bajoriškas" ir jo žodyne tai reiškia "amerikietišką", o jei kalbą, tai "anglišką". Ypač dažnai jis bara jaunimą už "bajoriškos" kalbos vartojimą, bet sukeičia sąvokas: ne anglų k. čia augusiam (kurgi, jau čia gimusiam, jei apie gimnazistus!) jaunimui yra bajoriška, bet lietuvių k. Argi jie ne amerikiečiai, argi jie ne su oru tą amerikietiškai - anglišką kalbą įkvepia, argi ne visi garsai už nuosavų namų sienų ta kalba persunkti, o per TV — ir namuose? Sudaužykite TV priimtuvus, vistiek nieko nepakeisite (senieji emigrantai TV neturėjo, o ar jų vaikų nesumalė amerikietiškos girnos?). Garbė tėvams ,kurie vaikus lietuviškos (ba-jo-riš-kos!) kalbos dar įstengia geriau išmokyti, bet kiek pastangų, kiek pastangų tam reikia padėti! J. G. studentų stovyklose girdėjo jaunuolius tarpusavy lietuviškai kalbant, ir tai daugelį jų? Spėju: jie tai darė, matydami netoliese J. G.

(Nukelta į 3-čią pusl.)

Šešių metų Gail Schoeder (Oconomowoc, Wis.), pasilipusi ant kopėčių, laisto gėles.

Dienų Skeveldros

1.

Pradėkime mintimis apie lenko talką mūsų kovai prieš komunizmą. Tai Jozef Mackiewicziaus apysaka **"Droga do nikąd"** (Kelionė į niekur). Po vertimų į vokiečių ir prancūzų kalbas štai Collins and Harville leidykla išleido ir angliškai. Pasirodė "blogu metu", t. y. vadinamojo "atodrėgio" "šaltajame kare", bet pirmosios recenzijos rodo, kad tai nebus "šūvis pro šalį".

"New Statesman" savo skaitytojams apysaką pristatė kaip "pagalvoti vertą". Tai, anot recenzentės, "lietuviškojo kaimo sovietizacija 1940 ir 1941 metų būvyje". Centriniu veikėju yra Povilas — intelektualas, kuris apsisprendžia geriau gyventi kaip kaimietis, negu patapti intelektualine (režimo) prostitute".

Toliau kalbama apie "atmosferą anapus geležinės uždangos". Tai pastebi kiekvienas turistas, bet supranta, girdi, paskaitęs "Kelionę į niekur". Žmones anapus perskioja viena kankinanti mintis. Visa kita (fizinis ir moralinis skausmas, aistros, sprendimai) be reikšmės. Kiekvienam ir bet kuriuo metu gresia areštas. Niekas niekuo nebepasitiki. Šnipinėjimas ir skundai. Šantažas. Vienų viena mintis — kaip išlikti nesuimtam!?

Povilas — miškakirtys ir medžių vežėjas — geografiškai apribotas kelione, kurią jo arklys gali atlikti per dieną, intelektuališkai — pasikalbėjimais su nepažįstamais. Bet... "po nuostabiu lietuvišku dangumi". Apysaką toliau beskaitant, pasak recenzentą, jauti komunistinės okupacijos siaubą ir deportacijas į vergų stovyklas.

Apie "Droga do nikąd" gamtą B. Brobhy rašo kaip apie iš atminties neišnyksiantį peizažą gobeline: ta **lietuviškoji** giria, tas sniegas, tie paukščiai...

"Sunday Times" kritikas F. Raphael knygą sutiko kaip "lenkišką apysaką apie Lietuvos okupaciją ir įjungimą smurtu į Sovietų Sąjungą".

2.

Beje, apie "Droga do nikąd" esu rašęs "Dienų Skeveldrose" prieš kone metus. Dabar kyla tokia mintis:

— ar kuris nors mūsų laikraštis, o gal "Terra", "Nida" ar kas kitas susidomėtų "Droga do nikąd" lietuviškuoju vertimu?

Išversti galėtų, pvz. A. Landsbergis, A. Radauskas.

Kaip tenka patirti, rašytojas A. Landsbergis spalio mėn. vidury dalyvaus P. E. N. Clubo dramaturgų ir vertėjų konferencijoje Prancūzijoje. Ten pat ar pakeliui galėtų susitikti su J. Mackiewicziumi (jis nuolat gyvena Muenchene) ir aptarti vertimo reikalus.

Kas imsis iniciatyvos?

3.

"The Budding Linden" — tai lietuvių liaudies dainų antologija angliškai. Išleis Voyages Press. Redaguoja Clark Mills, ir A. Landsbergis. Per 100 dainų. Įvadą parašė poetas ir vertėjas George Reavey.

Seniai laukiama knyga, ir ypatinga pagarba A. Landsbergiui už iniciatyvą ir triūsą visokeriopą!

(Nukelta į 2 psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1 psl.)

4.

Mane kankina viena (keista?) mįslė:

— mes žavimės solistais dainininkais, bet kodėl nesugebame susidomėti solistais rašto žmonėmis?

Kai solistė dainininkė, pvz. iš D. Britanijos — puiku, bet kai iš ten pat rašytojas F. Neveravičius, kai R. Spalis ar V. Šlaitas — mes . . . "be iniciatyvos".

Manding, ir Pulgis Andriušis galėtų (bent jau vertėtų!) būti . . . "svečias ir solistas iš tolimos Australijos".

Mumyse kultūrinių vertybių supratimas lyg ir . . . nesibalansuoja.

5.

Kaip probrėška nakty (kuri ilgai dengia senosios literatūros problemas) tenka paminėti JAV Liet. Benduomenės Tarybos sesijos, įvykusios prieš 3 mėnesius, svarstyta problema: premijos ar stipendijos!

Čia ilgėlesnė santrauka iš "Dirvos" Nr. 81:

"Premijų iš tikrųjų turime nemaža. Bendruomenė jas taip pat praktikuoja. Dabar su dviejų tūkstančių dol. premija dar ateina PLB Kultūros Taryba už literatūros, dailės ir muzikos kūrinius bei lituanistikos mokslo darbus. Nuomonės pasisako už premijas kaip efektyvų paakinimą. Kadangi premijuojama taip pat nepateisinamai ir menkų dalykų, tad kitų balsai kritiški. Štai kodėl kyla reikalas į premijų praktiką atsargiau žvelgti. Šiam tikslui LB Tarybos prezidiumas sudarė kultūros reikalų studijų komisiją (pirm. dr. P. Kisielius, sekr. A. Mackus, nariai Vl. Jakubėnas ir dr. V. Vardys), kuri sesijai pateikė pranešimą, pasisakydama už stipendijas, t. y. už atskirų darbų užsakymus. Tokie užsakymai, atliekami įsidirbusių bei prityrusių specialistų, esą geriau užtaisytų kultūrinio mūsų gyvenimo spragas, negu gausios, bet atsitiktinės premijos. Pvz., jau buvo skirta ne viena dramos veikalų premija, bet mūsų mėgėjų scenos veikalų repertuaro jos nepraturtino — kaip neturėjom, taip ir neturim ką vaidinti. Tad reikėtų pamėginti užsakymus, gal vaisiai būtų geresni. LB Taryba, dar nedarydama galutinio sprendimo, pavedė Bendruomenės organams šiuo klausimu kalbėtis su PLB Kultūros Taryba, nes suderinti sprendimai geriau už atskirus ėjimus".

Jau 3 mėn. nuo sesijos, gal netruksime išgirsti ir sprendimą.

6.

Žiniomis iš anapus (Atlanto), grupė anglų rašytojų, atstovų ir kt. sričių intelektualų (pvz. John Osborne, Angus Wilson, Kennetli Tyman, Arnold Wesker, Allan Sillitae) ant dr. Wardo kapo uždėjo vainiką su įrašu: "Steponui Wardui, britų hipokrizijos aukai".

RABINDRANATH TAGORĖ

(Tęsinys)

2. Rabindranath Tagorė kaip rašytojas

Kalbėti apie Rabindranath Tagorę kaip apie rašytoją ta prasme kaip apskritai kalbama — vargu bau galima. Priežastis čia ne patsai Tagorė, o sąlygos, iš kurių Tagorė yra kilęs. Indija yra kraštas, kur raštas pažinta ir rašyti mokėta daug anksčiau negu Europos gyventojai, apskritai, apie raštą ką nors girdėję ar sapnavę buvo. Bet tie patys indai rašto visai nenaudojo savo dvasios kūriniams užrašyti. Priešingai ,tai kas parašyta, indams jokio gilesnio įspūdžio nedarydavo. Jei indas tikrai norėdavo ko išmokti — gyvenimo išminties pasimokyti — tai eidavo pas mokytoją ir gyvu žodžiu mokėsi. Tik tai, kas iš mokytojo gyvu žodžiu išmokta — tik tai buvo tikra ir šventa. Ar mokytojai ten buvo rašto mokyti? — Taip pat ne. Jie taipat gyvu žodžiu, klausydami buvo išmokę. Patys indų šventieji raštai ne raštais, bet girdėjimais ar klausymais (Sruti) vadinami. Tyrinėjimai rodo, kad pav. indų šventieji raštai, Vedomis vadinami, per pastaruosius penkius šimtus metų iš lūpų į lūpas perduodami nei vieno mažiausio žodelio nėra atmainę, tuo tarpu per tą patį laiką perrašinėjimuose ar spausdinamuose ekzemplioriuose gana daug atmainų įvykę. Tiek indai, tiek visi kiti, kas indų gyvenimą arčiau pažino, visuomet sako: jei nori tikrai ką sužinoti — kaip tikrasis pirmykštis originalas (dainos, pasakos, patarlės, poemos ar kt.) išrodo, tai ieškok ne užrašuose ar knygose, o žmonių lūpose; — žinoma, tokių žmonių, kurie gali žinoti, t. y. vadinamų mokytojų.

Mums tai išrodo mažai tikėtinas dalykas, kad gyvas žodis taip ilgai iš lūpų į lūpas eidamas savo pirmykštės prasmės ar pilnumo nenuštotų. Bet čia reikia turėti galvoje, kad dvasios kūriniams iš lūpų į lūpas perduoti Indijoj visuomet būdavo tam tikri žmonės, kurie ilgai ir atsidėję turėjo mokytis, ir didžiausiu prasižengimu laikoma mažiausias atmintinai išmokto dalyko iškreipimas, ir beveik viskas, kas mokoma, ritmuotai — eilėmis mokoma. Ne tik dainos, poemos, sakmės ir šventieji raštai indų eilėmis parašyta, t. y. pasakyta, bet ir šiaip paprasti mokslai — astronomija, matematika ir net pirmoji gramatika indų yra ne rašyta, o eilėmis pasakyta ir iš lūpų į lūpas ištisus šimtus ir tūkstančius metų buvo perduodama. Tik tuo būdu ir galima suprasti, dėl ko taip gerai išsilaiko ir neiškreipiama Indijoj, iš lūpų į lūpas peruodamas gyvas žodis. Ir

7.

2063 metais vargsta studentas, nesurasdamas žinių apie N. S. Chruščiovą, pagaliau vienoj enciklopedijoj randa: "Literatūros kritikas" . . .

J. Cicėnas

Indijoj, jei kas turi ar nori tikrai ką svarbaus pasakyti, tai jam niekas daugiau nelieka, kaip savo mintis aiškiai suprantamai ir lengvai atmintinoj eilių formoj žmonėms paduoti.

Šitokiose sąlygose tūkstančiais metų gyvenant, jau pati indų dvasia ir jų kalba turėjo ypatingo krypsnio ir gana lengvų formų turėti. Ir nestebėtina, kad Rabindranath Tagorė, patsai senos indų bramanų, t. y. kaip tiktai mokytojų, garbingos giminės žmogus jau iš pat prigimimo turėjo ypatingų poeto gabumų, kaip ir visa Tagorės šeimyna žymiai iš kitų prasikišusi. Dėl to šiandien mums ir sunku apie Rabindranath Tagorę kalbėti kaip apie rašytoją, lygiai kaip visi indų literatūros tyrinėtojai skundžiasi, kada jiems tenka kas nors apie indų literatūrą pasakyti. Nes kaip indų literatūros negalima iš vienų raštų visai pažinti, o reikia kreiptis į gyvus žmones ir klausyti jų dainų, pasakojimų, poemų ir t. t., taip pat negalima ir Rabindranath Tagorės raštų pažinti turint po ranka tik tai, kas yra atspausdinta ir ypač tik tai, kas į Europos kalbas išversta. Nes Rabindranath Tagorė rašė ne anglų kalba, kaip daugelis klaidingai mano, o savo gimtąja bengalų kalba ir tiktai kelis savo rašinius (Gitanjali, The Gardener, The Crescent Moon, The Fruitgathering ir Lovers Gift) patsai į anglų kalbą išvertė — ir tai ne eilėmis, kaip originale, o proza. Nes išversti Tagorės eilėmis parašytus raštus iš bengalų į kurią nors Europos kalbą yra nemažiau sunku, kaip lietuvių liaudies dainas išversti. Net ir bengalų kalboj kas yra atspausdinta — ne viskas paties Tagorės užrašyta, nes Tagorė, kaip ir visi didieji Indijos mokytojai ,bet poetai turėjo gabumo tarti aukso mintis puikiausiose formose įvilktas tiesiog iš savęs — kaip mes sakytumėm — improvizuoti. Ir žmonės, kurie dalykus tyrinėjo pačioj gimtinėj (pvz., Engelhardtas, Thomson), pasakoja, kad Tagorės dainos, eilės ir ištisos poemos eina Indijoj iš lūpų į lūpas — jos sakomos ir giedamos arba dainuojamos, ir jie mano, kad šios rūšies, t. y. nespausdintų Tagorės kūrinių yra išsiplatinę nemažiau kaip užrašytų ,nes Tagorė tikrai sugebėjo savo kūriniuose pasakyti tai, kas indų dvasiai yra sava, artima — ir drauge nauja.

Iš šitų trumpų pastabų jau aišku, kad Rabindranath Tagorės kaip rašytojo vienais raštais negalima apibūdinti, jei ir būtų galima pačiais originalais naudotis. Vis dėlto net ir tai, kas yra po ranka anglų ir vokiečių kalbos vertimuose, jau tiek daug duoda medžiagos, kad iš jų galima matyti Rabindranath Tagorė ir kaip žmogus, ir kaip mintytojas, ir kaip žodžio dailininkas — rašytojas.

Matuojant mūsų priimtuoju mastu, visus prieinamus R. Tagorės raštus galima paskirstyti į keturias rūšis: lyriką, dramą, beletristiką ir filosofiją. Tai paviršutinė forma. O dvasia ir turiniu — visi Rabindranath Tagorės raštai turi poezijos ir filosofijos drauge — ir čia koksai nors paskirstymas beveik negalimas. Ir norint Rabindranath Tagorės raštais — net grynai lyriniais — gėrėtis, reikia pasistengti išeiti iš Tagorės pažiūrų į gyvenimą arba atskirus jo klausimus, kaip jis juos savo raštuose nušviečia ir piešia. Toliau mes ir pasistengsime taip padaryti. O tuo tarpu dar keli žodžiai apie tai, kaip patsai Rabindranath Tagorė žiūri į rašymą apskritai ir į savo raštus ypačiai. Visur aš stengiuosi kiek galėdamas paties R. Tagorės žodžiais kalbėti, nes kitaip elgiantis labai lengva ne autoriaus, o savo pažiūras ir mintis paduoti.

"Pilnėjančiame mėnulyj" — (Crescent Moon) vienoj vietoj Rabindranath Tagorė prisimena savo vaiko dienas ir šitaip savo motinai sako (eilėse — "Rašytojavimas"):

Rašytojavimas

Sakai, kad tėvas daugel knygų rašo. Bet ką jis rašo, negalima suprasti.

Aš pats žiūrėjau, kaip visą vakarų jisai tau skaitė. Ar tau kas liko? Ar tu tikrai ir supratai, ką jis norėjo pasakyti?

Kaip tu, mamyte, daug moki mums pasakų gražių pasekti. Dėlko gi tėtis negali taip rašyti? Tai aš žinot norėčiau. Iš savo motinos, taip rodos, jis pasakų niekuomet nėr girdėjęs — nei apie raganas, nei milžinus, nei karalaites. Ar gal jisai jau viską užsimiršo?

Dažnai, kai jisai prausčis užsimiršta, tai tu turi vis eit ir šimtą kartų šaukti.

Tu lauki jo ir pusryčius jam šildai.

Bet jis vis rašo. Jisai užmiršo.

Ir taip visuomet mano tėvas knygų darbu žaidžia.

Jei aš su savo kokiais daiktais bent kiek į tėvo kambarį pažaist nubėgu, tai tu tuojau rėki: "Ei tu, koks niekai vaikas!" O jei tik aš bent kiek daugiau imu daryti triukšmo — tuojau šauki: "Ar nematai, kad tėvas dirba?"

Bet kas per darbas, jei vis tik rašyti, rašyt ir rašyti?

Jei aš tėvo plunksną ar pieštuką pasiėmęs į jojo knygą lygiai, kaip ir jis, — A B C D E F G K L M N O P imu rašyti, dėlko, mamyt, tada tuojau tu ant manęs jau imi pykti?

Bet jeigu tėvas rašo — tu niekad nesakai nei vieno žodžio.

Jei tėvas tokius kaupus popierės naikina, tai rodosi mamyt, kad tu visai nė nematai.

Bet jeigu aš tik vieną lapą sau pasiimu, kad bent laivelį pasidaryčiau, tai tu tuojau sakai: "Ak ,vaike, koksai tu esi niekai"!

Bet ką gi tu manai, kai tėvas vieną lapą vis po kito verčia ir abidvi jų puses juodomis žymėmis perdėm suteršia?

(Bus daugiau)

Prof. Vlado Stankos darbai

Washingtone gyvenantis ir kongreso bibliotekoje dirbantis prof. Vladas Stanka randa energijos ir laiko paruošti spaudai įdomių ir vertingų darbų.

Be lietuvių ir rusų kalboje kartas nuo karto pasirodančių jo rašinių, šį pavasarį Indijoje, Kalkutoje, buvo atspausdintas jo The Star From The East And Asoka's Wheel. Jis ėjo didelio žurnalo "The Maha Bodhi" 1963 metų kovo mėnesio numeryje, 70tame. Vėliau jis buvo išleistas atskiru atspaudu.

"The Maha Bodhi" yra vienas seniausių ir įtakingiausių budistų žurnalų. Šis rašinys yra 1959 metais Naujienose tilpusio prof. Stankos darbo praplėsta versija. Praeitais metais Washingtone buvo išleista šio darbo atskira knygelė. Kalkutoj leidžiamas budistų žurnalas įdėjo visą prof. Stankos darbą, neišmesdamas pastabų, kritikuojančių šių dienų budizmą.

Be to, šiais metais išėjo prof. Vlado Stankos 195 puslapių angliška knyga "Institutions of USSR Active in Arctic Research and Development". Šis darbas yra privalomas kiekvienam amerikiečiui mokslininkui, kariui ar tyrinėtojui, susidomėjusiam Arktika.Tai jau yra antroji šio veikalo laida. Pirmoji laida išėjo 1958 m. Antrasis pirmosios laidos atmušimas teko daryti 1959 metais. Šiais metais išėjo antroji papildytoji laida.

Paskutinėmis savaitėmis prof. Vladas Stanka buvo sunegalavęs, teko net ligoninėn atsigulti. Bet dabar jis jau yra sustiprėjęs ir pasitaisęs. Jis jau ruošia spaudai kitus darbus.

Brangus apšvietimas

Lilly Monfredi, gyv. Sheffielde (Anglija), būdama labai taupi šeimininkė, kone apalpo, pamačiusi sąskaitą, atsiųstą iš elektros stoties: maždaug 40 svarų! Ji tučtuojau paskambino į stotį ir pasiteiravo, ar nebus kartais per neapsižiūrėjimą prirašyta nereikalingų nulių. Sąskaita buvo patikrinta, ir atsakymas pritrenkė Mrs. Monfredi: jei sąskaita nebus apmokėta savaitės būvyje, tai srovė bus išjungta.

Mrs. Monfredi pasitarė su savo vyru. Iš tikro, energijos per paskutinį mėnesį buvo išeikvota kiek daugiau, bet, žinoma, ne dvidešimt kartų, kaip parodė paprastas skaičiavimas. Ponai Monfredi nutarė taupyti: ėjo gulti anksčiau, nežiūrėjo televizijos, nesiklausė radijo. Juodu sumokėjo apie 10 svarų ir paprašė atidėti likusios sumos mokėjimą.

Nauja sąskaita visiškai pritrenkė taupiuosius Monfredi: 500 svarų! Iš stoties atvyko inspektorius, viską patikrino ir nerado jokių defektų! "Kas gali žinoti" — pridūrė jis su pašaipa, "— kas per aparatai veikia jūsų bute!"

Ponia Monfredi atsisėdo į minkštą krėslą ir ėmė galvoti taip įtemptai, kaip kad niekad nebuvo galvojusi. Staiga ji pašoko, nubėgo į rūsį ir išsuko atsargūnus. Ir tuo pat momentu vieno kilometro ilgio plente tarp Sheffieldo ir Manchesterio užgeso visi žiburiai! Nedaug tetrūko, kad ponia Monfredi būtų buvus kalta dėl keleto eismo nelaimių. Kitą dieną paaiškėjo — ir tik po ilgo darbo —, kad paskutinio remonto metu plento žiburių laidai (po žeme) buvo įjungti į Monfredi laidus.

Vertė E. J.

Dovana mažiesiems

Dar spaustuve kvepianti prieš mane Nijolės Jankutės "Žebriuko nuotykiai miške". Tai nauja dovana, jaunos autorės, negausiam mūsų mažųjų skaitytojų knygų rinkinėliui. 82 puslapių, didelio formato knygutėje, kaip filme, prabėga švelnutis, tačiau ambicingas Mildutės katinėlis Žebriukas. Su Mildute ir jos tėveliais Žebriukas išvyksta į mišką iškylauti. Miške jam, kaip ir miesto vaikui, viskas įdomu, nauja, neįprasta. Besivaikydamas drugį, nuklysta ir paklysta.

Beklaidžiodamas Žebriukas susitinka su daug smulkiųjų miško gyventojų. Vieni žeme bėgінėja, kiti po medžius karstosi, o dar kiti ore tarp medžių skraido. Medžių ir miško gėlių fone visi, tie jo naujieji draugai, toki tikri, naturalūs, gyvi; kiekvienas su jam įgimtu charakteriu. Mažasis skaitytojas apie juos visus susidarys apytikrį vaizdą ir tikriausiai norės pats su jais arčiau susipažinti.

Po klajonių ir nuotykių Žebriukas atranda kelią ir sugrįžta į namus. Čia vėl visiems džiaugsmas: Akiplėšai keikūnui žvirbliui, kaimyno šuniukui Am-Am, stikliniame indeužuvytei Burbulytei, o daugiausia Mildutei ir pačiam Žebriukui sugrįžusiam į namučius.

Gražios V. Varaneckaitės - Aleknavičienės iliustracijos puikiai atatinka veikaliuko turinį ir veikėjų charakterį. Manau, kad ši knygutė, su pedagoginiu atspalviu, mažiesiems skaitytojams suteiks daug džiaugsmo. O autorę tenka tik pasveikinti ir palinkėti sėkmės, mūsų vaikų literatūros kūryboje. Šioje srityje plotai dideli, o darbininkų kūrėjų labai nedaug.

Knyga įbrošiūruota kietais viršeliais; išspausdinta stambesniu, gražiu šriftu.

Išleido L. S. S. Kernavės Tuntas, Chicago, Ill. Spaudė M. Markūno spaustuvė. Tiražas — 1000 egz. 1963.

Kaina nepažymėta.

P. Venclova

VARPAS Nr. 5

jau pasiekė beveik visus lietuviškos spaudos platintojus. Norintieji jį gauti paštu, rašo šiuo adresu:

T. BRIŠKAITIS,
1214 N. 16 Ave., Melrose Park, Illinois.

VARPAS Nr. 5

yra 280 puslapių leidinys. Jo kaina 2 dol (su atsiuntimu).

VARPE Nr. 5 rašo:

J. Audėnas, H. Blazas, V. Čižiūnas, dr. K. Karvelis, J. Lamskoronskis, prof. M. Mackevičius, dr. J. Pajaujis, dr. R. Šilbajoris, P. Zundė ir kiti. Leidinio redaktorius — dr. J. Pajaujis. Išleido Varpininkų-Filisterių draugija.

NAUJOS "SUPER TABLETS"
nuo Reumatizmo ir Arthritis skausmų.

Dabar atsirado nauja viltis palengvinti kenčiančiųjų širdis, tai AMERPOL išrastos naujos SUPER TABLETĖS, kurios tuojau nuramina skausmus: reumatizmo, arthritis, raumenų, neuritis, Sciatica ir kitus skausmus. Išbandykite naujas SUPER TABLETS — $3.50, gaunamos visose vaistinėse, arba rašykite

AMERPOL
957 N. Ashland, Chicago 22, Ill.

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI. JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠTUS

Anglų Kalbos pamokos
K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill
Telefonas: Victory 2-0105
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKAI
PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TEMYK SKILTIS
Lietuviai taipgi perka ir parduoda ir progas suvino tiktai per
NAUJIENAS

Jei Jūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvamas mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčią

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA 6, PA.

WA 5-3455

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOwnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo $375.00; $430.00; $595.00; $650.00; $695.00; $750.00; $875.00; $895.00; $945.00; $975.00; $900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MAŠINOMS PASTATYTI AIKSTĖ
Lietuviams teikiam šios rūšies patarnavimus 30 metų.

KĄ JAUČIA GYVAS PALAIDOTAS?

Dviejų Pennsylvanijos angliakasių pergyvenimai

Žmonės prie visokių sensacijų pripranta. Greit priprato, net kada po kelis ir keliasdešimt kartų apskridę žemę po 17 su viršum tūkstančių mylių per valandą astronautai ir kosmonautai vėl sveiki gyvi grįžo žemėn. Bet kad du sveiki ir gyvi žmonės grįžo žemėn per dvi savaites išbuvę palaidoti po 331 pėdos storumo akmens, žvyro ir anglies klodu, tai buvo viena iš labiausiai nepriprastų sensacijų, nes niekas kitas šiame pasaulyje nėra tokio pergyvenimo pakartojęs.

Žmogaus dvasios stiprybės pavyzdys

Tai buvo du paprasti angliakasiai, David Fellin, 58 metų, ir Henry Throne, 28 metų amžiaus, ir trečias Louis Bova, kurie kasyklos šaftai - tuneliui rugpiūčio pradžioje užgriuvus, atsidūrė be išeities žemės viduriuose tokiose nežmoniškose sąlygose, kad tarp susikryžiavusių kasyklos tunelio ramsčių ir griuvėsių jie ne tik atsistoti, bet net patogiai atsisėsti negalėjo. Bovai likimas lėmė pasitaikyti tuo momentu kelioliką žingsnių toliau, ir jis griuvėsių buvo nuo draugų atkirstas, ir šiandien skaitomas amžinai nuo šio pasaulio atskirtas...

Seniai koks kitas įvykis bėra buvęs spaudos, radijo ir televizijos stočių tiek plačiausiai aprašytas, apsakytas, intervuotas ir rodytas, kaip šių nelaimės draugų dvi ilgas savaites trukusi gelbėjimo epopėja.

New York Herald Tribune dėl šio didvyriško išsigelbėjimo rašė: "Jiedu sakosi esą laimingi išlikę gyvi, bet mes pasakytume, čia daugiau nei laimė; nemažinant gelbėtojų nuopelno, čia daugiau nei žmogaus genijus, sugalvojęs grąžtą, kuriuo buvo galima išgręžti 18 colių kiaurymę į žemės vidurius. Tiedu vyrai šiandien yra gyvi dėka jų pačių drąsumui (bravery), jų stiprybei ir jų tikėjimui; jiedu patys save išgelbėjo. Jų ištvermė yra pamokslas, kurio tauta greit neužmirš. Geri žmonės yra pasidavę panikai prieš daug mažesnius pavojus".

Apie tą drąsą, stiprybę, tikėjimą ir ištvermingumą vienas iš jų Fellin, keliais atvejais ir progomis yra pats papasakojęs.

"Vienu dalyku per tas keturiolika dienų aš visą laiką buvau visiškai tikras, tai kad mes išeisime. Po keturių ar penkių dienų, kada jokio ženklo nebuvo, jog kas nors iš viršaus prie mūsų artėtų, aš buvau supykęs. Bet vis tik nesuabejojau, kad išsigelbėsim, nors pats vienas turėčiau išėjimą atkasti".

Nujautimas skatino keltis viršun

Fellin, kurs už abudu savo nelaimės draugus Henry Thorne ir Louis Bovą — buvo žymiai vyresnis ir apšviestesnis, pirmą dieną, vos tik į šachtą nusileidus, nė penkioms minutėms nepraėjus, pajutęs neišaiškinamą nerimą ir didelį norą keltis viršun, ir keltis tuojau pat.

"Kelkimės lauk kokiai valandai", jis pataręs savo draugams, tačiau šiedu pasakę, kad pirma reikia šiek tiek darbo padirbti. "Jei būčiau jų nepaklausęs, galbūt jie būtų manęs paklausę, ir visi būtume laiku išsikėlę". Taip jie pasiliko tunelio gale daugiau kaip 300 pėdų gilumo žemės viduriuose. Bova nuėjo kokius 17 žingsnių toliau paspausti mygtuko, kad nuleistų anglims iškelti vagonėlį. Staiga viskas pradėjo grįžti apačion — rąstai, sąsparos, anglys, akmenys. Griuvėsiai griuvo į patį vidurį, kurio vienoje pusėje buvo Fellin su Thorne, kitoje vienas Bova. Griuvimas kokiai pusei minutės sustojo, tada vėl pradėjo. Fellin spėja, kad jų išsikeliamasis tunelis galėjo būti užgriuvęs nuo apačios viršun mažiausiai per 75 pėdas.

Staiga išgeso šviesos ir Fellin pamanė, kad viršuje išjungė elektros energiją, kitaip perdegių laidai ir kilus gaisrui jie čia suspirgėtų per keletą minučių. Laimei, nieko tokio neatsitiko ir Fellin su Thorne nugaromis atsirėmę į tunelio sieną išsėdėjo tamsybėje kokias 14 ar 16 valandų, laukdami, koks bus tolimesnis likimas. Tunelio neužgriuvusi aikštelė jiedviem "gyventi" buvo apie 6 pėdų ilgumo, 5 pėdų platumo ir vos 3 pėdų aukštumo...

Žemės gelmėse palaidotų "gyvenimas"

Jiedu nieko nekalbėjo, nes nebuvo kas kalbėti. Pradėjo norėti gerti. Tunelio apačioje, gal kokių 10 pėdų gilumoje, girdėjo į drenažo duobes vandenį lašant. Bandė prisikasti, bet veltui pastangos.

Po trejeto valandų pastangų, Fellin pasiūlė atsisėsti ir aptarti padėtį. "Reikia kas nors daryti! Mums reikia iš čia išeiti", atsakė Henry, kurs mainoje dirbo dar tik antrą mėnesį ir tebebuvo naujokas, bet nebailys. Jiedu susirado kirvį nulūžusiu kotu, geležinę štangą (crowbar) ir piūklą, bet su visais šiais instrumentais nerado jokios išeities, tik rado gėrimo ir šiek tiek gero vandens ir kokių 4 pėdų geležinį vamzdį, per kurį paskui galėjo iš drenažo duobių į burną įtraukti kad ir nešvaraus ir veik neįmanomo gerti vandens.

Visų blogiausia buvo tas nuolatinis šaltis, kurs palaipsniui visą kūną tiek sustingino, jog ir galvoti pasidarė sunku. Galėjo būti 38 laipsniai aukščiau nulio, tai yra tik kokie 5—6 laipsniai virš šalimo taško. Fellin sakosi vargu per tas dvi savaites numiręs daugiau kai iš viso dvi valandas.

Norėdami kiek sušilti jiedu pakaitomis po kokią valandą sėdėdavo vienas kito glėby, vienas antram į sprandą pūsdami šiltą kvapą. Pirmomis kelionėmis dienomis jiedu bandė kirviu į geležinkelio bėgius mušti angliakasių SOS, bet negirdėdami jokio iš niekur atsiliepimo, liovėsi ir tai darę. Ketvirtą ar penktą dieną naujas išgąstis. Jiedu beieškodami išeities, vargais nelagais per užgriuvusio tunelio laužus ir griuvėsius buvo prasikasę aukštyn kokias 40 pėdų į vieną galą, visą laiką colis po colio šliauždami pirmyn. Staiga jiedu išgirdo drenažo vamzdžiais vandenį bėgant. "Tai buvo bene pats blogiausias momentas", sako Fellin. Reiškia ,maina užliejama vandeniu... Bet tai tęsėsi kokias 20 minučių ir liovėsi.

Fellin nenoriai kalba apie haliucinacijas

Kadangi Henry Throne, kurį darbo draugai sutrumpintai vadino Hank, draugams ir reporteriams prasitarė apie keistas haliucinacijas per tas 14 dienų kenčiant žemės gelmėse šaltyje ir tamsybėje, prabilo ir Fellin, nors buvo žadėjęs niekam nieko nepasakoti apie tuos dalykus, kuriems vis tik niekas netikės.

"Dabar jie nori mums pasakyti, kad tai buvo haliucinacijos, kad mes tuos dalykus tik įsivaizdavome", pradėjo Tellin. "Mes nieko neįsivaizdavome. Mūsų protas su mumis jokių triukų nedarė. Tenai apačioje mano protas pasiliko aiškus, toks ir dabar tebėra. Mudu matėva ką matėva. Tie dalykai patys atsirado. Aš negaliu išaiškinti, kaip. Stačiai bijau net galvoti kaip tai aiškinti...

"Tiesa pasakius, aš mačiau daugiau dalykų, negu Hankas, bet man sunku apie tai kalbėti. Pavyzdžiui, ketvirtą ar penktą dieną mes matėme duris, nors neturėjome jokios šviesos, nei iš viršaus nei savo šalmuose. Aš mačiau duris skaisčiai melsvoje šviesoje. Šviesa buvo labai aiški, aiškesnė net už saulės šviesą. Du vyrai, paprastai atrodantys vyrai, ne angliakasiai, atidarė tas duris. Kitoje durų pusėje matėme labai gražius marmuro laiptus. Visa šita matėme tūlą laiką ir paskui nebematėme. Matėm ir kitų dalykų, kurių negaliu išaiškinti. Bet leiskite man aiškiai pasisakyti dėl tų durų. Aš aiškiai mačiau tas duris su mėlyna šviesa ir dviem vyrais iš šalies ir jų užpakalyje baltus marmuro laiptus. Aš tai mačiau, aš neįsivaizdavau.

Bovos šauksmą tik sykį išgirdo

"Tą vieną kartą tai tikrai buvau išsigandęs, kai mudu pamatėva tuos du vyrus, apsirengusius, kaip elektros laidų mechanikai (power linemen). Neklauskite manęs, ką tokie vyrai tenai darė. Bet aš juos mačiau.

"Hankas du ar tris kartus prašė, kad aš jų paprašyčiau šviesos (some light). Tokia idėja mane išgąsdino iki kulnų. Aš negaliu pasakyti dėlko. Aš turėjau tokį jausmą, kad tatai yra kas nors tokio, kas mums nepasiekiama, kad mes neturime nieko sakyti ir nieko daryti. Bet Hankas padarė. Jis tiems vyrams prišaukė, "Hei, prietelliai, gal mums duotumėt kiek šviesos?" Bet tiedu nieko neatsakė. Ir po valandėlės mes jų daugiau nebematėme.

"Mudu matėva daug kitokių dalykų, negu šitie, kurių nemoku išaiškinti. Bet aš jums apie juos nė nepasakosiu, nes tai yra giliai mano jausmuose. Būčiau ir to neminėjęs, jei Hankas nebūtų apie kai kuriuos kalbėjęs.

"Šeštą dieną staiga išgirdau Louis Bovos balsą šaukiant, "Hei, Dave, Hei, Hank! Atėjau judu vestis namo!"

Mudu ko nenumirėva. Balsas girdėjosi iš tamsos po penkių dienų, per kurias visiškai nieko negirdėjova. Bet antrą kartą aš Louis nebegirdėjau...

Labai greit po to aš išgirdau kitą balsą šaukiant, "Žiūrėkit, kur šviesa!"

Lyg išprotėjęs ėmiau kastis ton pusėn, kurioje išgirdau tą balsą. Po kokių dviejų valandų radova tą šviesą per šešias pėdas nuo savęs atstu. Šviesa kabėjo ant kabelio galo šešių colių kiaurymėje, kartu buvo ir mikrofonas. Pagaliau jie mus pasiekė!

Tada jie mums nuleido vandens ir maisto..."

J. Pr.

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITUS SKAITYTI NAUJIENAS

GRAMERCY SHIPPING COMPANY

ĮSTEIGTA 1947 — TURINT MASKVOS USSR VNEŠPOSYLTORG LEIDIMĄ — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ.

BE MUITO DOVANOS Į USSR:
Siuvamos mašinos, automobiliai, dviračiai, šaldytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų.

MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI

SIUNTINYS "R" įkainotas $36,75
1 svaras degintos kavos,
1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado,
2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus, 2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio,
2 sv. rūkytų lašinukų, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių.

AUKŠTOS KOKYBĖS MEDŽIAGOS
Reikalaukite mūsų sąrašų.

GRAMERCY - N. Y.
118 EAST 28th STREET kamb. 906
NEW YORK 16, N. Y.

PINIGAI Į USSR
Pilnai garantuotas pristatymas per dvi savaites. Pilnai išmokama. Gavėjo pasirašyti kvitai.
Kursas: 9 rubliai už $10.
Už patarnavimą mokestis iki $35.00 — $3.50.
Virš $35,00 — 10%.

GRAMERCY - N. J.
744 BROAD STREET, kamb. 925
NEWARK, NEW JERSEY

New York telephone MU 9-0598
Atidarytas darbo dienomis 9—5:30, šeštad. 10—1, sekmad. uždaryta.

KĄ DR. J. GRINIUS...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

ir kitus vyresniuosius, žinodami, kad šie paslapčia jų klauso. Dabartiniai studentai, gimę bėgime arba vokiečių kareivinėse, tarpusavy beveik visi kalba angliškai. Težino tai dr. J. G. ir visi naivieji. Žinau, ką sakau, nes turiu progą juos stebėti stovyklose ir salėse ir prie bažnyčių, ir prie smuklių. Ir aš jų nesmerkiu. Gerai, kad jie dar pakenčiamai moka savo tėvų gimtąją kalbą ir kad neverčiami su savo gimdytojais lietuviškai kalba, ir kad dalyvauja lietuviškose programose ir diskusijose.

Visas skyrelis apie meną, kaip ir apie moteris, persūdytas ir teisybė čia labai relatyvi.

Organizuotoje mūsų studentijoje J. G. randa gero tik pas ateitininkus ir skautus, o santariečiai gero žodžio nesulaukia. Santariečiai, kurie išleidžia Metmenis, kurie savo tarpe turi visą eilę šviesių vyrų ir kuriems simpatizuoja vėlgi eilė iškiliausių rašytojų, visuomenininkų, kultūrininkų. Santariečiai J. G. pasmerkti jau todėl, kad piktai puolė jį už mirusio Antano Škėmos suniekinimą ir kad reikalavo jo galvos Kultūros Kongrese.

Skyrelio apie LB ir Altą J. G. geriau būtų visai nerašęs. Tame skyrelyje jis pakartojo krislelį to, kas buvo prirašyta frontininkų - tautininkų spaudoje po Baltųjų Rūmų paėmimo. Žinant, kad su tautininkais nesibičiuliavo, informuotas J. G. buvo frontininkų. Dr. J. G. galiu tik priminti, kad už Alto nugaros vis dar stovi senųjų emigrantų masė, kurios, deja, savo viešnagės metu jis kaip ir nepasigenda, tekalbėdamas apie 28—30 tūkstančių buvusių dypy, kuriuos anų dienų Alto liūtai čia alkanus, basus ir nuogus atsigabeno ir tikėjosi iš jų paramos senatvėje sulaukti. Senieji dar neišmirė ir, tikėkite, jie neišmirs anksčiau, kaip "jaunieji" arba naujieji pasens. Prieš 10—14 metų jie, visiškai nusivylę naujųjų arogancija, dar kovėsi visoje spaudoje, visais frontais. Jeigu dabar tos kovos aprimo, tai dalinai dėl senatvėje neišvengiamo suabejojimo, dalinai gi ir todėl, kad didumą spaudos naujieji visiškai užkariavo. Anų Baltųjų Rūmų įvykių dienomis, kas neskaitė Naujienų arba Keleivio, veltui tiesos krislelio beieškojo supančioto Alto pirmininko redaguojamame Drauge. O ką kalbėti apie "kultūringą" Darbininką, tuomet demagogija pralenkusį, turbūt, ir tautininkų Dirvą. Et, šia tema niekada nebaigtume, o kalbėti ir nebeverta, kai aistros gerokai atvėso. Tik nevertėjo ir J. G. rašyti apie svarbų dalyką, težinant vieną pusę.

Inžinierius J. G. lygina su gydytojais, juos vienodai už išdykavimus bardamas ir vienodai iš jų aukų reikalaudamas. Bet tai toli nuo teisybės. Tikrieji mūsų emigracinės bendruomenės patricijai yra tik medicinos gydytojai (plius gal kelios dantistės), o inžinieriai pagal atlyginimą stovi vienoje plotmėje su prasisiekusiais braižytojais, su dailidėmis, mechanikais, smulkiais biznieriais. Maža ką, padūkusių moterų spriviams poroje miestų jie bando balius ne pagal savo išsenę surengti. Tatai visos Amerikos mastu niekada neprigis, nes žinau visą eilę inžinierių, ypač su gausesnėmis šeimomis, labai kukliai gyvenančių ir vos apsiverčiančių.

Knygelėje yra užgauliojimų vienuolėms - seselėms, lietuviškų parapijų klebonams. Ir čia, man regis, tiesos tik dalelė. Manau, kad apie tai kituose laikraščiuose pakalbės kiti žmonės, gal net patys klebonai.

Negalima tvirtinti, kad dr. Jonas Grinius savo įspūdžius parašė nenuoširdžiai kažkam pataikaudamas. Priešingai: norėta pasisakyti tiesiai, nieko į vatą nevyniojant, su pamokymu, patarimu, "receptų" aistra, bet... Taigi, tas "bet": nesuskubta įsigilinti į komplikuotas, per 13—14 metų jau sušilusių naujųjų ateivių problemas; nė nebandyta gilintis į senųjų emigrantų problemas ir kodėl naujieji juos atbaidė nuo lietuviško veikimo arba dalyvavimo L. Bendruomenėje; informatoriais pasirinkta regimai tie nelaimingieji "fronto bičiuliai", kurių informacijos buvo kreivas veidrodis. Rašydamas šias pastabas visur ieškojau J. Klauseikio kor-jos iš Los Angeles, kurią kažkur buvau pasidėjęs, kaip dokumentą, bet niekur nesurandu. Tai kor-ja apie lietuviškos spaudos parodėlę, į kurią L. A. paskiri frontininkai nepriėmė Keleivio ir Naujienų. O juk laikas, berods, sutapo su Kultūros Kongresu? Ar apie šitą, mano nuomone, patį tamsiausią fanatikų aktą per paskutinius penkiolika metų, dr. J. G. ką nors girdėjo? Kaikas pasakytų, kad tai paskirų žmonių žygis. Bet ar jų vadai Niujorke ir Čikagoje nuo to gėdingo žygio atsiribojo, ar viešai, savo spaudoje pareiškė protestą? Nieko panašaus nebuvo, reiškia, tyliai pritarė. Ko iš tokių informatorių galėjo keturiems mėnesiams atvykęs svetys pasimokyti?!

Ar gerai Juozas Bačiūnas padarė, šiuos įspūdžius atspausdamas atskira knygele? Manau, kad labai gerai! Juoba, kad Europos lietuviai juos jau perskaitė. Čia, JAV ir Kanadoje, jie bus didelių pokalbių ir ginčų objektu gal keletą mėnesių, nes užgauti jausmai yra visiems, iš dešinės, vidurio ir kairės. Knygelės išleidimas, tai kartu ir artimo meilės, ir demokratijos pavyzdys: išleido žmogus, pagal partiją tautininkas, didžiausias santariečių geradaris ir globėjas.

Dargi J. Bačiūnui komplimentas už techniška spaudos darbą: tiesiog su žiburiu ieškodamas neradau korektūros klaidų, kai tuo tarpu jų knibždėte knibžda ne tik periodiniuose leidiniuose, bet ir LE leidyklos knygose. Tiesiog neįtikėtina, verta aukso medalio! Alfonsas Nakas

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

NELAUKITE -
RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI—DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klijentų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

STANDARTŲ IR TRADICIJŲ CHAOSAS

(Tęsinys)

Nauja, dinamiška įžvalga

Iki 19-to šimtmečio pradžios stiprią įtaką menui turėjo Renesansas. Architektūroje ir dailėje populiarėjo barokas ir naujas klasicizmas. Daug ko buvo pasimokyta iš Renesanso ir akademijų autoriteto, kuris griežtai saugojo klasikines tradicijas ir kurių užnugaryje buvo dieviškumo idėja*). Nežiūrint to, meno stiliai bei gyvenimo tradicijos keitėsi. Iki 18-to šimtm. egzistavo antikinio pasaulio legendos literatūroje ir mene, kai legendarinis pasaulis nustojo būti aktualus. Romantikos dailininkas, kompozitorius ar rašytojas dar alsavo Renesanso ir neoklasikos klimatu. Jis pildė visus dvasinio pasaulio formalumus tiesos ir grožio rėmuose. Ortodoksinis autoritetas skelbė pastovias tiesas, kurios negalėjo būti kitokios, nei keičiamos, tačiau laikui bėgant tos "amžinos tiesos" liko "laikinomis tiesomis." Dabar matomas didelis skirtumas nuo to laikotarpio, kai klasikinio pasaulio autoritetas vadovavo magiško grožio ir meno idėjai. Absoliutus (nekeičiamas) grožis ir amžinoji tiesa buvo dvasinių dorybių pavyzdžiu. Visos tradicijos buvo pastovios, nes plačioji visuomenė buvo išskirta iš vadovaujamo autoriteto privilegijų. 18-to šimtm. pabaigoje Vakarų Europoje prasidėjo naujas kultūrinis judėjimas, ypač po prancūzų revoliucijos atgijo intelektualinė sąmonė, visuomenė buvo pasaulietiškai orientuojama. Gyvenimas kūrė naujas tiesas, naujus įstatymus ir naują filosofiją. Atgijo romantika muzikoje, literatūroje ir dailėje. Pradėjo skilti meno ir socialinis pasaulis 19-to šimtm. pradžioje. Bizantika Vakarų Europoje pasidarė nebeaktuali It. Renesansui prasidėjus, kaip dogmatinis menas. Josios senatvės nebuvo kam atgaivinti . Krikščionių religinis menas, plačiai paplitęs Vakarų civilizacijoje, perėjęs keletą etapų, išliko gyvas, o dabar, priėmęs moderniojo meno stilių, praturtėjo meniniu įvairumu, šviežumu ir nauja kokybe. Be to, romantika šalia religinio meno — muzikos, dailės ir skulptūros — išjudino sekularinį meną. Valstybė menu mažai arba visai tesirūpino, kaip ir šiandieną, valstybė menininkams nei daug padeda nei jų varžo, nes menas, jei neturėtų "autonomijos" bei individualios ekspresijos, būtų įkalintas. Tačiau valstybei menas yra aktualus ir svarbus kultūrinio prestyžo ramstis. Šitą faktą karaliai ir privilegijuotas luomas vertino. Jie angažavo menininkus dirbti jų asmeniškai naudai, pvz., ispanų Velasquez, Goya, El Greco. Liudvikas XIV pasistatydino Versalio rūmus gražiausio baroko stiliaus, po kurio baroko amžius baigėsi Pietų Amerikoje suprastintu barokiniu stiliumi. Napoleono laikais norėta, kad menas tarnautų valstybei, josios propagandai, panašiai, kaip dabar yra Rusijoje. Skilantis meno pasaulis nesustojo skilęs ir kas kart labiau komplikuojasi ir net smulkėja. Romantikas išplėtė savo dvasios energiją iki desperatiškos įtampos, o tiesos ir grožio sam prata augo, kol pasiekė kontradikcijų laipsnį. Jis plėtėsi į visas puses ,bet tuo patim buvo prirakintas prie inkaro. Prof. Dorner savo knygoje "The Way Beyond 'Art'" tarp kita ko sako:

"Šiandien mes pažįstame gotikos pasaulį, rytoj susiduriame su Daliu, o poryt — su Pietų Pacifiko salų menu. Kad būtų galima sekti dieviškos kūrybos begalinę raidą, mes turėtume paskęsti nesibaigiamos meno evoliucijos tvane".

Meno stiliai ir kultūra labai nevienodi. Skirtumas tarp Afrikos primityviškos skulptūros, Michelangelo ir Picasso labai didelis iš šalies žiūrint, bet etniniu ir etiniu požiūriu estetinė vertybė turi savo specifinę vertybę. Istorijos akimis žiūrint, jų vertybė bendra. Kieta romantinės epochos ranka negalėjo išlaikyti "geometrinio tikslumo" tradicijų su visom savo etikos, estetikos ir doros mokymo disciplinom. Romantikos laikais menas buvo neatskiriamas kūnas nuo etinio ir dvasinio pasaulio. Meno reikšmė buvo realaus ir įsivaizduoto pasaulio iliustracija, ta kalba, kuria galima susikalbėti be žodžių. Vakarų pasaulis atgaivino beepochinius meno tarpsnius sukurdamas tariamai "absoliutišką" romantikos epochą, kurios sargais buvo akademija, t. y. gilus įsitikinimas graikų klasikos principais.

Prancūzų romantika padarė galą savo epochai 19-tam šimtmety. Romantikos filosofija, paveldėjusi senas tradicijas iš valdančio absoliutizmo, buržuazijos ir Liudvikų despotizmo. Absoliutizmas ir hierarchija pradėjo irti iš vidaus. Atsibodusi akademikų diktatūra, pasikartojimas sekularinio legendarinio meno — Bouguareau (gim. 1825 m.), Dovido (1748-1825), Folero ir kt. "gražių" moterų figūrų tapytojų, — matematinis natūralizmo tikslumas virto nepakenčiamas intelekto protui. Intelektas skatino naują meno energiją reikštis literatūroje, muzikoje ir dailės žanruose. Naujoji meninė pajėga daug prisidėjo prie naujos kultūros statymo impresionizmo pradžioje. Jaunieji dailininkai atsiplėšė nuo akad. diktatūros, kuri pripažino tiktai vieną formulę ir vieną planą— natūralizmą. Trumpas baroko tarpsnis davė pradžią romantiniam akademizmui. Bet tai reiškė radikalų žingsnį Vakarų pasauliui: racionaliam galvojimui, naujai išraiškai, nevaržomai "absoliučios" tiesos varžtais. Kokia mūsų civilizacija šiandien būtų, jeigu žmonės nebūtų turėję kūrybinės laisvės, kuri jaučia didesnę atsakomybę sau, negu primestos dogmos tarnas. Sov. S-goje dailininkas neturi autonomijos, teisingiau laisvės, kurti, nes jam yra primesta realizmo dogma, nuspalvinta partijos propaganda. Laisvas menininkas gali panaudoti savo energiją kūrybai, nes jis moraliai jaučiasi "stovįs ant savo kojų", sako Dorner. Jis tarnauja bendruomenei teisingai ir nuoširdžiai tarp laisvų piliečių.

Renesanso ir baroko trijų dimensijų principai buvo tikslumo principai, medžiagos ir dvasios transformacija ir distribucija, kaip pastovus kultūros reiškinys. Mūsų laikų abstrakcija jau subjektyvus dalykas, kaip ir pats laisvas menininkas nevaržomas absoliutizmo formulėmis nei dogmomis. Jis gali dirbti nepriklausomai, gali kurti savo "absoliučias" formas, savo įsivaizduotas vizijas ,nes gyvena suskilusiame pasaulyje. Jis verčiamas kūrybiškai galvoti ,nes jo vaizdinis menas yra tiktai įsivaizdavimo ir emocijų pasėka.

m. š.

(Bus daugiau)

*) Antikinė filosofija rėmėsi absoliutizmu, kaip krikščionys — Dievo buvimu ir jo nepakeičiamu mokslu.

LIETUVIŲ PARODOS

Šį vakarą, spalio 5 d. Čiurlionio Galerijoje, Jaunimo Centro patalpose, atidaroma antroji Chicagos Lietuvių Jaunųjų Dailininkų Klubo narių dailės paroda. Pradžia 6:30 val. vakaro. Lankymo laikas savaitės dienomis nuo 6 — 10 v. v. Savaitgaliais — 12 — 10 v. v.

Paroda baigsis spalio 13 d.

Dailininko A. Tamošaičio darbų paroda įvyks spalio 26 d., taip pat Čiurlionio Galerijoje ir tęsis iki lapkričio 3 d.

Šiandien ir sekmadienį dail. V. Petravičiaus ir J. Pautieniaus dailės darbų paroda vyksta Kenoshoje (Wis.) parapijos salėje.

Clevelande rytoj atidaroma dail. Adomo Galdiko kūrybos paroda Čiurlionio namuose.

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITUS SKAITYTI NAUJIENAS JOS VISAD RAŠO TEISYBĘ

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

DĖMESIO VISIEMS!

JIB. preparatas išgydo Pleiskanas, Šašus, Niežėjimą, Plaukų slinkimą, Atgauna natūralią PLAUKŲ SPALVĄ (dažų nėra). JIB. vaistus vartojant nebūsi plikas nei žilas 100% garantuotai. JIB. 8 oz. skystis 16 savaičių vartojimui. PPD. $5.50. Jei COD plius 50 c. Reikalaukite tuojaus:

J I B. Lab. 1437 So. 49th Avenue
Cicero 50, Illinois

COSMOS PARCELS EXPRESS
CORP.

Mes pranešame savo seniems klijentams, o taip pat naujiesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siutinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti V. O. VNESPOSYLTORG priimti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai. Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue ..... AL 4-5456
- NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street ..... CH 3-2583
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue ..... EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue ..... DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street ..... CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue ..... LI 2-1767
- SOUTH BOSTON, Mass. — 359 West Broadway ..... Tel. 268-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue ..... TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue ..... BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street ..... WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road ..... TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue ..... VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 606 Bridge St., N. W. ..... GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau ..... GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ..... ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue ..... RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. ..... AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street ..... FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue ..... BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue ..... LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street ..... MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street ..... GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. ..... PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1015 E. Carson Street ..... HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street ..... FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street ..... PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street ..... SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 235 Nepperhan Ave. ..... GR 6-2681

Mackaus neornamentuotos kalbos poezija

I.

"Santara" 1962 metais išleido, o knygos platintojai prieš mėnesį išsiuntinėjo Algimanto Mackaus 76 puslapių poezijos knygas "Neornamentuotos kalbos generacija ir augintiniai".

Knygų spaudos darbas atliktas Chicagoje, bet nepasakyta, kas knygą spausdino. 6x8½". Iš viso atmušta 300 egzempliorių. Kaina nepažymėta. Kieti viršeliai, šviesiai žalsvos spalvos drobė. Žvilgantis plastikinis apvalkalas. Knygų spaudos technika kruopščiai prižiūrėta.

Pamatęs Mackaus knygas — matai prieš save patį Algimantą Mackų, išeinantį į žmones: švariai apsirengusį, susišukavusį, prosytom kelnėm, išsipusčiusį. Jo knygos taip pat sušukuotos, viršeliai suprosyti, puslapiai išpustyti.

Mackaus knygų pavadinimas labai ilgas ir, neornamentuotai kalbant, gana dramblotas. Šio šimtmečio pradžioje mokyklas lankiusieji ir poezijos knygas varčiusieji esame įpratę prie trumpų pavadinimų. Tiktai praeitame šimtmetyje pasirodžiusių knygų pavadinimai būdavo ilgi, bet nuo 1900 metų poetai arba leidėjai surasdavo vieną, du, blogiausiu atveju tris žodžius, nusakančius knygų dvasią, ir jais pakrikštydavo knygas. Tai, žinoma, nereiškia, kad ir Mackus turi šio papročio laikytis. Jis pasirinko tokį, koks jam atrodė geriausias. Knygų pavadinime jis jau parodė savo stilių, savo nuotaikas, pagarbą gimtajai kalbai, skaitytojui.

Paprastai iš poetų laukiame ne vien gražios, bet pačios gražiausios kalbos. Poetai ir rašytojai yra vieninteliai, kurie naudojasi privilegija kalbai gražinti. Jie meta laukan barbarizmus, laužo senas formas, įveda naujus žodžius, seniems žodžiams duoda naujas prasmes. Taip elgėsi Dantė, Puškinas, Lermontovas, Servantesas ir daugelis kitų. To kiekvienas poezijos mėgėjas laukia ir iš naujų poezijos knygų.

Bet Algimantas Mackus pasielgė kitaip. Jis ne tik nekalba gražia lietuviška kalba, bet pačiame pirmame žodyje pasako, kad jis savo jausmus, nuotaikas ir mintis dėstys nepagrąžinta kalba. Už drąsą ir atvirumą vertėtų jį pasveikinti. Niekas neturės teisės sakyti, kad Mackus bet kurį yra apvylęs. Atskleidęs pirmą savo eilėraščių puslapį, jis aiškiai pasako: — Esu toks, koks esu! Mano credo: — Būk! Aš esu!

"Ornamentas" yra puošmena. Skardžius, praplėsdamas šio žodžio prasmę, dar sako, kad "ornamentas" reiškia ir papuošalą. Taip, ir ne taip. Žinome, kad kiekvienas ornamentas yra papuošalas, bet ne kiekvienas papuošalas yra ornamentas. Mackus, pasirinkdamas seną, per Romą ir Graikiją atėjusį žodį, žino, ką daro.

"Ornamentas" senas, sanskritų kilmės. Lotynai vartojo "ornare", o italai "vornare" ir "varnare". "Varnare" labai panaši į musiškę "varną", bet nėra ko stebėtis, nes "varna" "varnare" ir galimas "varnamentas" yra tos pačios kilmės. Sanskritų kalboje "varna" reiškia spalvą, o ne žioplą ir erzinančiai rėkiantį paukštį. Spalvomis puošėsi žmonės nepamenamais laikais, gal dar kalbėti nemokėdami. Galimas daiktas, kad ir lietuviai šį paukštį pavadino "varna" todėl, kad jis buvo kitokios spalvos, negu kiti paukščiai.

Mackus nesipuošia sanskritiška "varna". Nei spalvos, nei kitokios puošmenos jam nereikalingos. Pirmame savo knygų žodyje jis kiekvienam žmogui, kuris ims jo poeziją į rankas, aiškiai pasako, kad jis nepuošmeniškas. Jis neabejojančiai tvirtina, kad jis vartos nepuošmenišką kalbą.

Tiems, kurie poezijoje ieško kalbos grožio, bus didelis nusiminimas. Bet gyvename tokiais laikais, kai kalbos grožis nėra svrabiausias gyvenimo dalykas. Yra daug svarbesnių problemų, kurias jaunas poetas turi išspręsti.

Reikia neužmiršti dar vieno dalyko: ne visos puošmenos yra gražios. Ne visiems puošmenos prie širdies. Mums visiems patinka gražiai pasipuošusios moterys, bet lūpos pasąlsta, kai toje milžiniškoje pasipuošėlių jūroje pamatome nepasipuošusią gražuolę. Nieko nėra gražesnio, kaip graži nei dažais, nei pudromis nepasipuošusi moteris. Daug yra gražių moterų, bet jos nežino, kad natūralus jų grožis yra šimtą kartų gražesnis, negu dirbtinis.

Ką čia pasakiau apie moteris, galima pasakyti apie poetus ir poeziją. Poezijoje ieškome grožio. Ieškome gražių žodžių, gražios muzikos, išgyvenimų, gražių minčių, filosofijos. Geriausias poetas yra tas, kuris į eilėraštį sugeba visus grožius sudėti. Bet žinome, kad tokių buvo nedaug. Esame patenkinti, jei eilėraštyje pastebime bent vieną grožį.

Poezijoje yra daug grožio, puošmenų ir prašmatnybių. Kartais tų puošmenų yra perdaug. Perpuoštas eilėraštis yra panašus į dažytą ir perdažytą moterį. Perdaug nudažytą. Poetai yra jautrūs sutvėrimai. Geri poetai tuojau pastebi persūdymą. Jie jaučia, kur persūdyta kalba, muzika ir taktas.

Išmintingesnieji turi drąsos braukti perpuošimus ir grįžti prie natūralaus grožio. Taip pasielgė Puškinas, taip elgėsi Dantė. Jie turėjo drąsos padėti į šalį dirbtinius papuošalus ir įkvėpti grožį paprastiems, tada negražiems, žodžiams, formoms. Tas senos kalbos nupuošmeninimas išaugo į naują grožį. Kas to meto akademikams buvo negražu, paprasta ir net vulgaru, už kelių šimtų metų tapo pačiu gražiausiu dalyku.

Atrodo, kad Algimantas Mackus, pastebėjęs skystoką paskutinių dviejų dešimtmečių mūsų poezijos vandenėlį, panoro nusipuošmeninti. Jis aiškiai pasakė, kad vartos nepuošmenintą, neornamentuotą kalbą. Kaip jam pavyko, panagrinėsime kitame rašinėlyje.

Kazys Varkala

(Bus daugiau)

CIGARS
Favorites of Connoiseurs
from Germany
Mild and selected

Left: (fine Sumatras) weight 2.3 gr. 10 to a package $1.00 postpaid. Middle: (fine dark Brazil) weight 7/3 gr. 10 in a box $2.50 postpaid. Right: (finest Sumatra) weight 7.7 gr. 10 in a box $3.50 postpaid.

Send your order to:
EXQUISITOS — Dept. L.
P. O. Box 151 — Winnetka, Ill.

DOVANŲ 4 gabalų indų setas taupytojams.

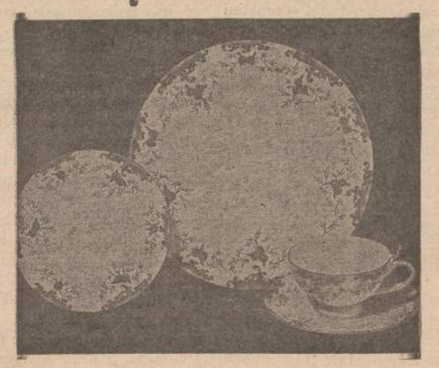

Puikus Sevilijos porcelanas — prabangiškas, permatomas, tikras švelnus porcelanas maloniam patarnavimui.

PUIKI DOVANA JUMS...

Mes džiaugiamės galėdami padaryti Jums šį ypatingą pasiūlymą. Tik atidarykite $25.00 taupymo sąskaitą arba pridėkite tiek pat prie jau turimos, ir Jūs gausite dovanų vieną keturių gabalų indų setą. Tik vienas setas šeimai. Pradėkite jau šiandien sudaryti puikų porcelano setą šešiems, aštuoniems, dvylikai ar daugiau asmenų. Netrukus Jūs jau turėsite pageidaujamą setą, o kartu padidės Jūsų santaupos, sustiprindamos Jūsų saugumą.

KAIP PAPILDYTI INDŲ SETĄ

Pridėdami $25.00 arba daugiau prie savo sąskaitos Jūs turėsite teisės nusipirkti kiekvieną kartą naują 4 gabalų setą už $2,95 arba papildomus vienetus pigiau negu krautuvėje.

PAPILDOMI VIENETAI

- 4 lėkštės sriubai arba "Cereal"
- 4 lėkštės salotams
- Dubuo arba taca
- Cukrinė ir ąsotėlis grietinėlei.

American Savings
1824 W. 47. Street LA 3-9300

Darbo valandos: pirm. ir ketv. nuo 9:00 iki 8 val. val., penktč 9—4:30, šeštad. nuo nuo 9:00 iki 12:30.

INSURED

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS
SAVO ARTIMIESIEMS
SIUSKITE JAU DABAR
IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE
kurio pagrindinė įstaiga yra
220 SOUTH STATE STREET
Telef.: WA 2-9354,
gi B. Vitkaus vedamą skyrių rasite
2618 WEST 63rd STREET
Telef.: WA 5-2466

Mes dabar galime pristatyti Jūsų giminėms tokius didelius daiktus, kaip automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus aukštos kokybės fabrikatus sovietų gamybos.

Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti. Atsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.

GARANTUOTĄ SIUNTINIŲ PRISTATYMĄ TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIEKAME JAU NET 17 METŲ.